

τῶν χριστιανῶν. Ἐν τῷ Ἀντιλιβάνῳ οἱ Δρούσοι κατοικοῦσι μόνοι τριάκοντα ἐννέα κωμοπόλεις καὶ χωρία, καὶ ἄλλα πολλὰ χωρία μειγμένοι μετὰ Μαρωνιτῶν καὶ ὀρθοδόξων. Τὰ κυριώτερα κέντρα τοῦ πληθυσμοῦ τῶν Δρούσων εἰσὶν αἱ μεγάλα κωμοπόλεις, ἡ Ἀμματούρ καὶ ἡ Βετιεδίν, αἵτινες ἀποτελοῦσιν οὕτως εἰπεῖν τὰς πρωτεύουσας τοῦ Λιβάνου. Ἡ Χασπέγια καὶ ἡ Ρασέγια (τῶν ὁποίων τὰ ὀνόματα ὁ χριστιανὸς δὲν δύναται νὰ προσφέρῃ ἀνευ βαρείας θλίψεως μετὰ τὰ τελευταῖα γεγονότα), δύνανται ἢ ἀκριβέστερον εἰπεῖν ἠδύναντο πρὸ τῶν τελευταίων καταστροφῶν νὰ θεωρηθῶσιν ὡς πρωτεύουσαι τοῦ Ἀντιλιβάνου. Αἱ κωμοπόλεις αὗται φέρουσι τὰ ὀνόματα δύο ἀρχαίων τῶν Δρούσων ἐμιριδίων, τιμωμένων μετὰ θρησκευτικῆς εὐλαθείας. Ἐκάστη τῶν κωμοπόλεων τούτων θεωρεῖται ἱερά, ἔχει ναόν, ὃν οἱ Δρούσοι καλοῦσι Χαλονέ, ἐν τῷ ὁποίῳ διατηροῦσι τὰ ἱερά αὐτῶν βιβλία καὶ τὰς πολεμικὰς σημαίας. Κατὰ τὸν παρελθόντα αἰῶνα, ἐξακόσια περίπου οἰκογένειαι Δρούσων ἀπεσύρθησαν εἰς τὰ ὄρη τῆς Χαουράν (τῆς Λύρανίτιδος), κειμένης ἀνατολικομεσημβρινῶς τῆς Δαμασκοῦ ἐπὶ τῶν ὀρίων τῆς μεγάλης ἐρήμου τῆς Συρίας. Ἡ περιέργος αὕτη χώρα περισώζει πλεῖστα καὶ μεγάλα ἐρεῖπια. Ἀποικισθεῖσα ὑπὸ Μακεδόνων ἐπὶ Ἀλεξάνδρου καὶ τῶν διαδόχων αὐτοῦ, καὶ περιελθούσα κατόπιν εἰς τὴν ἐξουσίαν τῶν Ῥωμαίων καὶ τῶν Βυζαντινῶν, ἡ Λύρανίτις παρουσιάζει σήμερον ἐρεῖπια τριῶν ἐποχῶν, τῆς Μακεδονικῆς, τῆς Ῥωμαϊκῆς καὶ τῆς Βυζαντινῆς. Ἀξιοσημεῖωτον δὲ εἶναι, ὅτι ἐν τῷ μέσῳ χιλιάδων ἐπιγραφῶν, αἵτινες ἀπαντῶνται ἐν αὐτῇ, οὐδεμία εὕρεται λατινική, ἀλλ' ἅπασαι εἰσὶν ἑλληνικαί. Τὰ ἐρεῖπια ταῦτα σύγκεινται ἐκ τετρακοσίων περίπου ἀρχαίων χωρίων καὶ πόλεων, ἐντός τῶν ὁποίων κατοικοῦσι Δρούσοι καὶ μωαμεθανοί· δύνανται δὲ νὰ θεωρηθῶσιν ἐφ' ἑαυτῶν τῶν τῆς Πομπηίας, ἐνιαχοῦ δὲ καὶ ὑπερέχοντα, καθόσον αἱ πλεῖστα τῶν οἰκιῶν φέρουσιν εἰσέτι τὰς ἀρχαίας αὐτῶν στέγας. Αἱ θύραι πολλῶν ἐκ τῶν οἰκιῶν τούτων εἰσὶν αἱ ἀρχαῖαι θύραι, ἡγουν μονόλιθοι κινούμενοι διὰ στρόφιγγος. Ολίγοι εὐρωπαῖοι περιηγηταὶ ἐμελέτησαν τὴν περιέργον ταύτην χώραν, τὴν τοσοῦτον ἐνδιεφέρουσαν τὴν ἀρχαιολογίαν· ὁ σπουδαιότερος δὲ τούτων εἶναι ὁ ἀγγλὸς ἱεραπόστολος Κ. Πόρτερ. Ἕλληνες δὲ, καθ' ὅσον ἐγὼ γνωρίζω τοῦλάχιστον, ἐπισκέφθησαν αὐτὴν μόνοι οἱ Κ. Κ. Τελατινίδης, Σμυρνάκιος, κάτοικος ἐν Δαμασκῷ, καὶ μετ' αὐτὸν ὁ γενναῖος καὶ τοσοῦτον κατὰ τὰς τελευταίας τῆς Δαμασκοῦ καταστροφῆς ὑπηρετήσας τὴν ἀνθρωπότητα Ἕλληκ πρόκτωρ Κύριος Σπάρταλης, τὸν ὁποῖον ἔσχον τὴν εὐτυχίαν νὰ συναδύσω εἰς τὴν ἐκδρομὴν ταύτην κατὰ τὸν Μάϊον μῆνα τοῦ 1858 ἔτους.

(* Ἐπεταὶ συνέχεια.)

Γ. Κ. ΤΥΠΑΛΛΟΣ (μὴς).

ΤΑΞΕΙΔΙΟΝ ΕΙΣ ΤΗΝ ΝΗΣΟΝ ΙΑΒΑΝ (*).

(Κατὰ τὸ γαλλικόν.)

— 000 —

Ἡ καταγίς τοῦ πολέμου ἐνακήψασα φοβερά καὶ λάβρος ἀνά πᾶσαν τὴν Ἰταλίαν ἐνέμετο τὰς καταφύτους καὶ ὠραίας αὐτῆς πεδιάδας· ἡ Αὐστρία, ἠττηθεῖσα ἤδη ἐφ' ὅλων τῶν πεδίων τῆς μάχης, ὑπεχώρει ἀμυνομένη, οἱ λιμένες τῆς ἦσαν πανταχόθεν ἀποκεκλεισμένοι, καὶ πανταχοῦ τῆς θαλάσσης κατεδιώκοντο τὰ πολεμικὰ καὶ ἐμπορικὰ τῆς πλοῆς, ὅτε ἐξεδόθη διάταγμα τοῦ Αὐτοκράτορος Ναπολέοντος Γ' καὶ τοῦ Βασιλέως Βίκτωρος Ἐμμανουὴλ, ἐπιβάλλον ἀέβας καὶ ὑπεράσπισιν πανταχοῦ ὅπου ἂν ἤθελε φανῆ ἡ ὠραία φρεγάτα *Νοβάρρα*, ἀποδημούσα πρὸς ἐπιστημονικὸν πλοῦν.

Κατὰ συνέπειαν λοιπὸν τοῦ σωτηρίου τούτου διατάγματος, ἡ *Νοβάρρα* ἀπετέπλευσε καὶ πλεῖστος διήλθεν ἀναμέσον τοῦ Γαλλο-Σαρδικοῦ στόλου φέρουσα κυματίζουσαν ὑπερηφάνως τὴν ἐθνικὴν σημαίαν τῆς. Τὸ αὐτὸ δὲ ἤθελε πράξει καὶ ἡ Αὐστρία προκειμένου τοιοῦτου τινὸς διὰ τὴν Γαλλίαν καὶ τὴν Σαρδηνίαν, ὅπερ εἶνε ὁ καλύτερος ἔπαινος ὃν δέον ἀπονείμει εἰς τὸν παλιτισμόν. Τὰ ἐνθαρ-

(*) Γνωστὸν ὅτι τὸ πέμπτον μέρος τοῦ κόσμου, ἡ Ὠκεανία ἢ Νέα Ὀλλανδία, διακεῖται γεωγραφικῶς εἰς τρία διακεκριμένα μέρη, τὴν Μεσημβρινήν Ἀσίαν ἢ Νοτασίαν, τὴν Αὐστραλίαν καὶ τὴν Πελονησίαν, οἱ κάτοικοι τῶν ὁποίων ἀνάγονται γενικῶς εἰς δύο φυλάς, τὴν Μαλαϊκὴν καὶ τὴν Αἰθιοπικὴν.

ὑπὸ τὸ ὄνομα τῆς Νοτασίας περιλαμβάνεται τὸ μεταξὺ Ἀσίας καὶ Νέας Ὀλλανδίας ἐκτεινόμενον ἀρχιπέλαγος περιλαμβάνον πλεῖστα ὅσα συμπλέγματα νήσων, ὧν κυριώτερα εἶνε τὰ τῶν νήσων τῆς Σόνδας, τῶν Μαλούκων ἢ Κινναμοφόρων νήσων καὶ τῶν Φιλιππίνων, ἀπαρτιζόμενα ἐκ τριγυλίων περίπου νήσων κατοικουμένων ὑπὸ 15 ὡς ἑγγιστα ἑκατομμυρίων λαῶν τῆς Μαλαίας πρὸ πάντων φυλῆς, ἐκτός τῶν εἰς τὰ μεσόγεια διατριβόντων ἰθαγενῶν καὶ τῶν εἰς τὰς παραλίαις ἀποκατεστημένων Εὐρωπαίων. Ἐπικρατοῦσα ἐνταῦθα θρησκεία εἶνε ἡ μωαμεθανική, πεποικιλμένη διὰ τῆς παχυλοτέρας θεισθαιμονίας, εἰσαχθεῖσα ὑπὸ τῶν Ἀράβων κατὰ τὸν 17^{ον} καὶ 18^{ον} αἰῶνα· οἱ δ' ἀπολίτευτοι εἰσέτι λαοὶ προβαίονσι κτηνωδέστατον πολυθεῖσμόν· ὑπόκεινται δὲ πάντες εἰς ἰθαγενεῖς ἡγεμόνας λεγομένους Σουλτάνους καὶ διοικοῦντας θεσποτικώτατα. Κατὰ τὸν 15^{ον} αἰῶνα πολλὰ μέρη κατεκτήθησαν ὑπὸ τῶν Πορτογάλων καὶ Ἰσπανῶν, καὶ μεταγενέστερον ὑπὸ τῶν Ὀλλανδῶν, ἐσχαλασθέντες ἐν μέρει τὸν εὐρωπαϊκὸν πολιτισμόν· οὗτοι κατεξουσιάζουσιν τῶν πλείστων τῆς Νοτασίας νήσων, καρποῦνται ἠθασυρῶν ἀνεξαντλήτων, οὐ μόνον ἐκ τῶν βαρυτήτων προϊόντων τοῦ τόπου, ἀλλὰ καὶ ἐκ τοῦ σημαντικοῦ ἐμπορίου ὅπερ αἱ νῆσοι αὗται ἔχουσι μετὰ τῆς Σινικῆς Αὐτοκρατορίας.

Αἱ νῆσοι λοιπὸν τῆς Σόνδας εἶνε τρεῖς· ἡ Σουμάτρα, ἡ Ἰάβα καὶ ἡ Βόρνιος, ὧν ἡ μᾶλλον εὐφορωτάτη καὶ μία τῶν ἐπὶ πλεῖστον κατοικημένων νήσων τῆς Ὠκεανίας εἶνε ἡ Ἰάβα (πληθ. 5 ἑκατομ.) εὐφορούσα ὅλα καὶ τῆς Ἰνδικῆς προϊόντα· ὑπόκειται δὲ ὁλοκλήρως σχεδὸν ἀμέσως ἢ ἐμμέσως εἰς τὴν ἐξουσίαν τῶν Ὀλλανδῶν, καὶ ἔχει πολλὰς πόλεις γορημευούσας ὡς κέντρον τοῦ ἐμπορίου τῶν ἐν τῇ Ἀνατολῇ Ὀλλανδικῶν καὶ ἑσσημάτων μετὰ τὰς Ἰνδίας, τὴν Σινικὴν καὶ τὴν Ἰαπωνίαν.

βύνειν μὲν τὰς ἐπιστήμας τὰ γράμματα καὶ τὰς τέχνας εἶνε μέγα τι ἀναμφισβόλως· ἀλλὰ ποιεῖν αὐτὰς παλλάδιον, οὕτως εἰπεῖν, καὶ σκέπην ἐχθρῆς σημαίας . . . τὸ μέχρι τοσοῦτου βαθμοῦ σεβαστοῦτο ἀνήκει εἰς μόνον τὸν 10^{ον} αἰῶνα, καθ' ὃν καὶ τέχνη καὶ ἐπιστήμη μετὰ τοῦ ἐξευγενισμοῦ εἰς τὸ μηκέτι περαιτέρω τῆς ἀναπτύξεώς των προαχθεῖσαι, ἐφθασαν εἰς τὸν κολορῶνα τῆς δόξης των, καὶ ὅλον ἐν χωροῦσι πρὸς τελειοτέραν ἀνάπτυξιν. Παρατηρητέον ὅτι ὁ ἀρχαῖος ἐξευγενισμὸς οὐδὲν ὁμοιον τοῦτου παρέχει· Ἀλέξανδρος ὁ Μέγας κατέστρεψε τὰς Θήβας φεισθεὶς μόνον τῆς οἰκίας τοῦ Πινδάρου· ἄς παραδώσωμεν δὲ εἰς τὴν λήθην καὶ τὸν ἄγριον Καλίφην ἐκεῖνον, ὅστις μετὰ τὴν νίκην οὐδ' εἰς μίαν βιβλιοθήκην ἐράνη ἐπιεικῆς.

Ὁ ἐπιβαίνων τῆς φρεγάτας Νοβάρρας σύλλογος τῶν ἐπιστημόνων ἐν τῇ ὑπερωκεανείῳ ταύτῃ θαλασσοπλοίᾳ καὶ κατὰ τὴν περὶ τὴν γῆιν σφαιρὰν περιόδειαν του, οὐδὲν ἄλλο προτίθεται εἰμὴ νὰ συλλέξῃ ἀφθονα πλούτη δι' ὧν θέλει προικισθῆ ἢ ἐπιστήμη. Τὰ ἀποτελέσματα τῶν ἐρευνῶν καὶ παρατηρήσεων αὐτῶν εἰσέτι σχεδὸν μένουσιν ἀγνωστα, ἐκτὸς μικρῶν τινῶν εἰδήσεων ὅσας σπαράδην ἐξέθεσαν μέχρι τοῦδε· ἢ κατόπτευσις τῶν νήσων τοῦ Ἰνδικοῦ ἀρχιπελάγους, καὶ μεταξὺ αὐτῶν τῆς Ἰάβας, κοιτίδος τοῦ Μαλαϊκοῦ πολιτισμοῦ, ἐξαφανισθέντος σχεδὸν σήμερον, εἶναι γόνιμος εἰς παντὸς εἶδους θεωρίας καὶ εἰδήσεις. Ἡ ἄλυσις παρὰ χάριν τῶν ἡφαιστειῶν ὀρέων ἢ διασχίζουσα τὴν Ἰάβαν ἀπ' ἀνατολῶν πρὸς δυσμὰς, καὶ ἣτις συνδεομένη μεθ' ἑτέρας ἤτων ὑψηλῆς παρὰ χθείσης κατὰ μέγα μέρος ἐκ τῶν ἡφαιστειῶν ἐκρήξεων τῆς πρώτης, ἐξητάσθη ἐπιμελῶς, καὶ περίεργοι ἅμα δὲ καὶ λεπτομερεστεραὶ εἰδήσεις θέλουσι δοθῆ ἐπὶ τῶν ἐκρήξεων τοῦ *Γαλόγγ-Γούγκ* κατὰ τὸ 1822 καὶ τοῦ ὄρους *Ιτζερ* τῷ 1817, αἵτινες κατέστρεψαν τὴν ὑπὸ τοῦ *Τζιβουλάν* ἀρδευομένην κοιλάδα, καὶ ἀκαλοῦτως τὰ πυκνὰ δάση ὑφ' ὧν ἐκαλύπτοντο αἱ κλιτύες του. Γνωστὸν ὅτι ἡ τελευταία αὕτη ἐκρήξις τοῦτο εἶχεν ἰδιαῖον χαρακτηριστικὸν ὅτι παρηκολουθήθη ὑπὸ κατακλυσμοῦ κυμάτων φλογιστικοῦ ὄξεως.

Ἦς πρὸς τὴν φαρμακευμένην κοιλάδα (*Γουέβε-Οὐπάς*), νεωστὶ ἀνακαλυφθεῖσαν μετὰ τῶν ἡφαιστειῶν ὀρέων, τῆς ὀρείας ὁ ἀήρ, ὡς λέγουσιν, εἶναι θανατηφόρος πρὸς τε τοὺς ἀνθρώπους καὶ τὰ ζῶα, ἀναμφισβόλως ἢ ἐπιστήμη θέλει προσπαθῆσαι νὰ ἐξιχνιάσῃ λεπτομερεστεράς καὶ ἀκριβεστεράς πληροφορίας ἐφ' ὧν νὰ βεβαιωθῆ, ἂν οἱ Γερμανοὶ σοφοὶ δὲν φοβηθῶσι νὰ ριψοκινδυνεύσωσιν εἰς τὸ τρομερὸν ἐκεῖνο γήπεδον, ὅπερ, κατὰ τὰς μέχρι τοῦδε γενομένας ἐκθέσεις, λέγεται ἐστρωμένον μετὰ ὅσῃ τῶν περιέργων ὄσοι ἐλθόντες ἐνταῦθα εὖρον θάνατον.

Ἡ περιγραφή τῶν φυτῶν καὶ ἀνθῶν τῆς Ἰάβανικῆς ταύτης ἀκτῆς, ἅτινα κατὰ τὰς ὁμορφῶνας τῶν συγχρόνων φυσικῶν μαρτυρίας χρεωστοῦσι γενικῶς τὴν ὑπαρξίν των εἰς τὰς ἡφαιστειῶν ἐκρή-

ξεις, διότι αἱ θερμαὶ καὶ ὑγραὶ αὐτῶν ἀναθυμιάσεις, τὰ ἀέρια, τὸ θεῖον καὶ ὁ ἀσβεστός ζωογονοῦσι τόσον θαυμασίως τὴν ὑπαρξίν αὐτῶν, προσφέρει πολλὰ ἐπιστημονικὰ θελγητρα, ὥστε νὰ μὴ περιορισθῆ εἰς τὸ νὰ χρησιμεύσῃ ἀπλῶς ὡς ἀντικείμενον μερικῶν παρατηρήσεων, ὡς μέχρι τοῦδε ἐγένετο· ἄς ἀφήσωμεν κατὰ μέρος τοὺς κοκκοφοίνικας καὶ τὰ πυκνὰ ἐκεῖνα πρωτογόνα δάση ἅτινα κατακαλύπτοντα περικλείουσι τρόπον τινὰ, τὰ ὄρη, καὶ τῶν ὁποίων τὰ πελώρια δένδρα ὑψοῦνται κατὰ ἑκατοντάδας ποδῶν· ἄς μὴ ἀναφέρωμεν τι περὶ τοῦ περιφήμου *βουχόν-οὐπάς*, δένδρου τοῦ ὁποίου ὁ γυμὸς εἶνε σφοδρότατον δηλητήριο, μήτε περὶ τῶν τεραστίων ἰνδοκαλάμων, ὄγκωθῶν ὡς τὰ δένδρα ἅτινα χρησιμεύουσιν ἡμῖν ἐνταῦθα εἰς οἰκοδομήν. Πῶς νὰ παραβλέψωμεν ὅμως τὴν ἀγρωστὴν ἐκείνην, ἣτις ἀποδίδει εἰς Ἰάβαν χαμόδενδρον, ἢ τὰ πράσινα φυτὰ τὰ ὅποια συστρίγγουσι καὶ καταπνίγουσι τὰ μεγάλα δένδρα, καὶ φθάνοντα εἰς τὰς κορυφὰς αὐτῶν ζητοῦσι διακλαδιζόμενα ἐπ' ἀπειρον νὰ ὀρμηθῶσι καὶ νὰ φθάσωσιν ἄλλα τοῦ δάσους δένδρα, περιελισσόμενα πολυπλόκως εἰς τοὺς γιγαντιαίους αὐτῶν κορμούς καὶ κλάδους ὡς ὄρειοι πελώριοι; Τί δὲ περὶ τοῦ εἶδους ἐκεῖνου τῶν πτεριδῶν, τοῦ φυτοῦ τοῦτου τὸ ὅποιον, ἐν ᾧ εἰς τὸ ἡμέτερον ἡμισφαίριον μόλις χθαμαλῶς ἔρπει, ἐκεῖ ἀποκτᾷ ἕως ὀγδοήκοντα ποδῶν ὕψος! περὶ τῶν κολοσσικῶν τέλος πάντων ἐπταπόδων βρύων ἅτινα παρέχουσιν εἰς τὴν φυτικὴν ὑπαρξίν τῶν τροπικῶν χαρακτήρα πάντη ὑπερβάλλοντα καὶ θαυμασίον δι' ἡμᾶς, ὅτινες εἰμεθ' συνειθισμένοι μόλις καὶ μετὰ βίας νὰ βλέπωμεν καὶ τὰς παραμικροτέρας τῶν παραδόξων τούτων ὠραιοτήτων διὰ μέσου ὑελίνου κώδωνος καὶ ἐντὸς τῶν θερμότερων φυτοκομείων; δι' ἡμᾶς, ὅτινες δὲν δυνάμεθα νὰ ἀντιληφθῶμεν τὴν μεγάλην κατουαρίαν (*filas*) μετὰ φύλλα ἐξ ἱππούριδος, σκιστὰν εἰς τρόπον ὥστε νὰ παρέξῃ σκιάν ὀροσερωτάτην καὶ εἰς 53 βαθμοὺς θερμότητος τοῦ ἡλίου, εἰμὴ συγκρίνοντες αὐτὴν μετὰ τὰς γιγαντιαίας καστανάς τοῦ κήπου τοῦ Κερμικῶ;

Ἡ ἱστορία πρὸ πάντων τοῦ τόπου κατὰ τοὺς πρώτους αὐτῆς χρόνους δεῖται ἐπεξεργασίας καὶ πόνων πολλῶν. Ὁ ἰσλαμισμὸς ὅστις ἀπὸ τοῦ 16^{ου} αἰῶνος εἰσῆλθῃ ἐνταῦθα, δὲν ἐξῆλειψε τὸ Βουχμάνειον θρησκείμα, τὴν ἀρχικὴν ἐκείνην θρησκείαν ἣν ἡ Ἰάβανικὴ ἱστορία ἀποδεικνύει καταβάταν ἀπὸ τοῦ Βισνοῦ, ὥστε καὶ μέχρι τῆς σήμερον εἰς τινὰ μέρη τῆς νήσου, ἐντὸς τῶν ὀρέων *Ταγκάρ* καὶ παρὰ τοῖς ὑψηλοῖς τῶν δύο ἀνεξαρτήτων κυριαρχῶν τῆς *Ζοκζακάρτης* καὶ τῆς *Σουρακάρτης*, ἢ λατρεία τοῦ Κρίσνα, τῆς ὀγδόης ταύτης ἐνσπρωκτικῆς τοῦ Βισνοῦ, ἀκμάζει. Ἡ ἐξέτασις τῶν μᾶλλον ἐξευγενισμένων λαῶν τῆς νήσου, παρέχει λεπτομερεστεράς πληροφορίας περὶ τῶν ἡθῶν καὶ ἐθίμων αὐτῶν, καὶ τῶν ἐορτῶν καὶ χορῶν των. Σώζονται εἰσέτι ἀμφισβόλαι περὶ τοῦ ἀρχαιοτάτου ἢ πρωτοῦ αὐτῶν ἐξευγενισμοῦ, αἵτινες, ὡς ἐλπίζομεν

εις τὰς συντόνους παρατηρήσεις τῶν σοφῶν τῆς Νοβάρρας, θέλουσιν ἐκλείψει προσλαβοῦσαι ἀκριβέστερον ὄρισμόν. Ἡ πλῆθὺς τῶν ἐρειπίων τῶν καλυπτόντων τὴν ἐπαρχίαν *Ματαρέμ*, ἅτινα ὅλα σχεδὸν εἶναι λείψανα ἰνδικῶν ναῶν, μόλις μέχρι τοῦδε παρατηρήθησαν· τὰ λείψανα τῆς ἀρχαίας *Μαζαπαχίτης*, θεμελιωθείσης πρὸ ἀμνημονευτῶν χρόνων ὑπὸ τοῦ *Σεβέλο-Χάλο*, προσελθόντος ἐξ Ἰνδιῶν, καὶ ἅτινα διεγείρουσιν εἰσέτι τὸν θαυμασμόν, κεῖνται σποράδην κεκαλυμμένα ὑπὸ δένδρων, θάμνων, καὶ βρύων, καὶ ἡμέρα τῆ ἡμέρα ἐξαφανίζονται καταχωνόμενα· ὥστε ὅποια θαυμάσια θέλομεν μάθει ἐξ ἀνασκαφῶν καλῶς γενομένων!

Ἄρα γε οἱ ἐπιστήμονες τῆς φρεγάτας Νοβάρρας θέλουσι περιορισθῆ εἰς τὸ νὰ συλλέξωσι μόνον ῥαψωδίας, μύθους καὶ ποναζάρια, μὴ ἐμβαθύνοντες εἰς σπουδαιότερα; Ἴδου τί μᾶς ἐνδιαφέρει· ὅτι παρ. γὰρ ὁ Κρίστας, ὅστις φαίνεται ὅτι εἶνε ἢ κατ' ἐξοχὴν Ἰαβανικὴ θεότης, ἠγαπήθη ἕνεκα τῆς ὠραιότητός του ὑπὸ 16,800 γυναικῶν, ὡς λέγουσιν οἱ χρονογράφοι, τοῦτο εἶνε σπάνιον καὶ περιέργον διὰ τὸ νὰ τὸ γνωρίζωμεν· ὅτι κατὰ τὸν θάνατόν του τυχαίως συμβάντα ἤρχησεν ὁ μαῦρος αἰὼν, τοῦτο εἶνε ἐπίσης ἐνδιαφέρον· ἀλλ' ἀντὶ τῶν λεπτομερειῶν τῆς ὀγδόης ἐνσαρκώσεως τοῦ Βισνοῦ, προτιμῶμεν τὴν ἱστορίαν τοῦ μεγάλου τούτου κράτους, ὅπερ κατασκαφέν καὶ ἀνατραπέν ἐξ ἀρχῆς τῆς συστάσεώς του ἐκ θεμελίων γεωλογικῶς, εἶναι σήμερον ἰσχυρὰ Ὀλλανδικὴ ἀποικία.

Ἐν τούτοις λεπτομέρειαί τινες πρόσφατοι περὶ τῶν κατοίκων τῶν προσαρκτίων μερῶν τῆς νήσου κατὰ τὰ περίχωρα τῆς *Σουραβάης*, ἀνηκούσης εἰς τὴν ἐπαρχίαν *Κεδίρης*, καὶ περὶ τῶν ἐνεστώτων κήτων τῶν αὐτοχθόνων, δὲν ἤρχησαν νὰ καταφθάσωσι, διαφωτίζουσαι ἀρκούντως τὴν ἠθικὴν τοῦ τόπου κατάστασιν· ἡμίγυμοι, ὡς ὅλοι τῶν μερῶν τούτων οἱ λαοὶ, κατοικοῦσι συνήθως ὑπὸ εἶδος σκηνῶν, κατασκευασμένων ὑπὸ ἰνδοκαλάμου καὶ κεκαλυμμένων ἀπὸ ἀχυρα ἢ ἀπὸ φύλλα κοκκοφοινίκων· ὡς ἐκ τῆς εὐκολίας τῆς κατασκευῆς των, πολλαπλασιάζονται ὑπὲρ τὴν δέουσαν ἀναλογίαν τοῦ πλῆθους μίᾳ συνοικίας, ὥστε, κατὰ τὴν ἐποχὴν πρὸ πάντων καθ' ἣν πνέουσιν οἱ ζηροὶ ἐτησίαι ἀνεμοί, βλέπει τις κατασκευαζομένας εὐρυχώρους σκηνάς, προωρισμένας ἵνα σκιάσωσιν ἀριθμὸν τινα ἀτόμων· ἀμα δὲ τελειωθείσης τῆς κατασκευῆς καὶ πληρωθείσης τῆς σκηνῆς, αὐτοσχεδιάζεται ὀρχήστρα, καὶ τρεῖς ἢ τέσσαρες γυναῖκες παρελθούσαι εἰς τὸ μέσον χορεύουσιν ἠχοῦσης θαρυβώδους μουσικῆς συμφωνίας, συνοδευμένης καὶ ὑπὸ τῆς φωνῆς τῶν παρακαθημένων γυναικῶν. Αἱ γυναῖκες αὐταὶ αἵτινες δὲν φοβοῦνται ἐκθετόμεναι οὕτως ἐπὶ σκηνῆς καλοῦνται *Ρογκίται*, ὁ δὲ χορὸς των, ὅστις ἐκτελεῖται διὰ τῆς συνεχοῦς κινήσεως ὅλων τῶν μελῶν τοῦ σώματος, ταρτάχ.

Οὐδὲν περιεργότερον τοῦ βλέπειν τὰς ἰθαγενεῖς ταύτας μαύρας μὲ τὰς ἀλλοκότους στολάς των καὶ μὲ διαφόρους χρωματισμοὺς τοῦ προσώπου καὶ τὴν

εἶνα κεκοσμημένην ἐκατέρωθεν ὑπὸ κρίκων ὡς καὶ τὰ ὦτα, χορευούσας μεταξὺ τόσοῦ πλῆθους ἡμιγύμων, συνοδευόντων τὸν χορὸν μὲ ἀλλάκοτα σχήματα καὶ μὲ παραδόξους ἐπευφημίας. Ἡ μουσικὴ τῆς ἀπωτάτης ταύτης ὑπερωκεανείου χώρας συνίσταται συνήθως ἀπὸ τριῶν εἰδῶν ὄργανα, ὧν τὸ μὲν παρεμφερές ἐστι πρὸς τὸ ἡμέτερον βιολίον, τὸ δὲ πρὸς τύμπανον κρουόμενον ἐκατέρωθεν διὰ τῆς χειρὸς, καὶ τὸ τρίτον εἶνε εἶδος μεγάλης κιθάρας σχήματος καὶ κατασκευῆς ἀλλοκότου.

Ἄλλος χορὸς συμβολικὸς συγκροτεῖται ἐπίσης τὴν ἐπέτειον ἡμέραν καθ' ἣν ὁ υἱὸς τοῦ *Βασσουδέβα* καὶ τῆς ὠραίας *Λεβάκης* ὑπεξέρυγε τὴν σκληρότητα τοῦ θεῖου του *Κακσά*, ἐκ τῆς ἐνσαρκώσεως τοῦ *Σίβα*. Ἐνταῦθα οἱ χορευταὶ εἶνε ἄνδρες ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον παραδόξως ἐνδεδυμένοι, χορεύοντες χορὸν μυστηριώδη.

I. M. ΡΑΠΤΑΡΧΗΣ.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.

—000—

Βυζαντιναὶ Μελέται. Περί πηγῶν νεοελληνικῆς ἐθνότητος ἀπὸ Η' μέχρι Γ' ἑκατονταετηρίδος μ. Χ. ὑπὸ Σ. Ζαμπελίου. Ἐν Ἀθήναις 1838 (*).

Τὰ μάλιστα εὐχάριστος καὶ τῆς ἐπιδοκιμασίας τῆς περρωτισμένης Ἑυρώπης ἀξία εἶναι ἡ πρό τιμος χρόνου πρὸς τοὺς Ἕλλησι φιλολόγοις ἀρξαμένη ἐμβριθὴς καὶ σύντονος σπουδὴ τῆς Βυζαντινῆς ἱστορίας, καὶ ἡ προσπάθεια αὐτῶν ὅπως διασκεδάσωσι τὸ σκότος, ὅπερ καὶ ἐν συνόλῳ καὶ κατὰ μέρος ὑπάρχει ἐν αὐτῇ, καὶ τὰς τύχας τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ ἐπὶ τῆς Βυζαντινῆς αὐτοκρατορίας ἐπισκιάζει, καὶ ὅπως ἀνεύρωσι τὴν ἐσωτερικὴν ἀλληλουχίαν μεταξὺ τῶν ἀρχαίων καὶ νέων Ἑλληνικῶν λαῶν. Ἡ ἀλληλουχία αὕτη καταφαίνεται ἐν τῇ ἱστορίᾳ τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους ἐπὶ τῶν Βυζαντινῶν χρόνων διὰ τῆς ἐνότητος τοῦ Ἑλληνισμοῦ, ἥτις ἐνυπάρχει ἐν τε τῷ βίῳ αὐτῶν καθ' ὅλας τὰς περιόδους τῆς ἱστορίας καὶ ἐν τῇ γλώσσῃ, εἰ καὶ πλεῖστα ἐξωτερικαὶ μεταβολαί, καὶ ἐσωτερικαὶ διαιρέσεις καὶ συγχωνεύσεις ἔλαβον χώραν μεταξὺ τῶν πεπαιδευμένων τῆς νέας Ἑλλάδος, οἵτινες ἰδίως ἀσχο-

(*) Τὴν ἔκδοσιν τοῦ συγγράμματος τούτου ἀναγγείλαντες ἐν τῷ φυλλαδίῳ τῆς 15 Ἰουλίου 1838, εἶπομεν ὅτι «περὶ τοῦ σπουδαίου τούτου πονήματος προτιθέμεθα νὰ ὁμιλήσωμεν ἄλλοτε ἐν ἐκτάσει.» Ἀλλ' ἐπειδὴ οἱ ἀλλεπαλλήλως ἀναλαβόντες τὴν ἀνάλυσιν αὐτοῦ δύο ἐκ τῶν ἡμετέρων συνεργατῶν δὲν ἔφερον εἰς πέρας τὸ ἔργον διὰ παρεμποδίσαντα ἐμπόδια ἀσχετὰ πρὸς τὸ σύγγραμμα, ἐκδόδομιν σήμερον τὰς περὶ αὐτοῦ κρίσεις σοφῶν Γερμανῶν, μείζον μάλιστα ἐχούσας τὸ κύρος. Περιττὸν δὲ νὰ εἴπωμεν ὅτι τῆς ἐπιδοκιμασίας τῶν ξένων ἠξιώθησαν καὶ τὰ λοιπὰ συγγράμματα τοῦ Σ. Ζαμπελίου. Σ. ΠΑΝΔ.